

﴿... هَبْ لِي حُكْمًا * وَالْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ﴾

يَارِبُّ

قَوِّ * عَلَيَّ خِدْمَتِكَ جَوَارِحِي .

وَأَشَدِّدْ * عَلَيَّ الْعَزِيمَةَ جَوَانِحِي .

فَإِلَيْكَ * يَا رَبِّ نَصَبْتُ * وَجْهِي .

وَإِلَيْكَ يَا رَبِّ مَدَدْتُ يَدِي .

يَا سَابِغَ * النَّعَمِ ، يَا دَافِعَ * النَّقَمِ ،

صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ * وَآلِ مُحَمَّدٍ

وَأَفْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ * .

قَوَاعِدُ

دانستیم که فعل ماضی ۱۴ صیغه دارد؛ مانند :

ماضی	مفرد	مُتَنِي	جمع
غَائِب	مذکر هُوَ فَعَلَ وَاجِبُهُ.	 هُمَا فَعَلَا وَاجِبُهُمَا.	 هُمْ فَعَلُوا وَاجِبَهُمْ.
	مؤنث هِيَ فَعَلَتْ وَاجِبُهَا.	 هُمَا فَعَلْنَا وَاجِبُهُمَا.	 هُنَّ فَعَلْنَ وَاجِبَهُنَّ.
مُخَاطَب	مذکر أَنْتَ فَعَلْتَ وَاجِبِكَ.	 أَنْتُمَا فَعَلْتُمَا وَاجِبِكُمَا.	 أَنْتُمْ فَعَلْتُمْ وَاجِبِكُمْ.
	مؤنث أَنْتِ فَعَلْتِ وَاجِبِكِ.	 أَنْتُمَا فَعَلْتُمَا وَاجِبِكُمَا.	 أَنْتُنَّ فَعَلْتُنَّ وَاجِبِكُنَّ.
مُكَلِّم	 أَنَا فَعَلْتُ وَاجِبِي.	 نَحْنُ فَعَلْنَا وَاجِبِنَا.	

بر همین مثال، ۱۴ شکل جمله «هُوَ عَمِلَ بِعِلْمِهِ» را بگویند.

قَوَاعِدُ

دانستیم که فعل مضارع برای دلالت بر شخص‌های مختلف، صورت‌های گوناگون می‌پذیرد و (« ۱۴ صیغه» دارد؛ مانند :

مضارع	مفرد	مُتَنِّي	جمع
غائب	مُدَّكَرٌ هُوَ يَفْعَلُ وَاجِبُهُ.	 هُمَا يَفْعَلَانِ وَاجِبُهُمَا.	 هُمْ يَفْعَلُونَ وَاجِبُهُمْ.
	مُؤَنَّثٌ هِيَ تَفْعَلُ وَاجِبُهَا.	 هُمَا تَفْعَلَانِ وَاجِبُهُمَا.	 هُنَّ يَفْعَلْنَ وَاجِبُهُنَّ.
مُخَاطَبٌ	مُدَّكَرٌ أَنْتَ تَفْعَلُ وَاجِبُكَ.	 أَنْتُمَا تَفْعَلَانِ وَاجِبِكُمَا.	 أَنْتُمْ تَفْعَلُونَ وَاجِبِكُمْ.
	مُؤَنَّثٌ أَنْتِ تَفْعَلِينَ وَاجِبُكِ.	 أَنْتُمَا تَفْعَلَانِ وَاجِبِكُمَا.	 أَنْتُنَّ تَفْعَلْنَ وَاجِبِكُنَّ.
مُتَكَلِّمٌ	 أَنَا أَفْعَلُ وَاجِبِي.	 نَحْنُ نَفْعَلُ وَاجِبِنَا.	
	وَخَذَهُ	مَعَ الْغَيْرِ	

بر همین مثال، ۱۴ شکل جمله «هُوَ يَشْكُرُ رَبَّهُ» را بگویید.

صرف اسم (از نظر عدد و جنس)

کاتبه	مفرد مؤنث	کاتب	مفرد مذکر
کاتبان - کاتبتین	مثنی مؤنث	کاتبان - کاتبتین	مثنی مذکر
کاتبات	جمع مؤنث	کاتبون - کاتبتین	جمع مذکر

با توجه به جدول بالا به این پرسش‌ها پاسخ دهید.

(۱) علامت اسم مفرد مؤنث چیست؟

(۲) علامت اسم مثنی چیست؟

(۳) علامت اسم جمع مذکر سالم چیست؟

(۴) علامت اسم جمع مؤنث سالم چیست؟

(۵) جمع مکسر «کاتب» چیست؟

برخی اسم‌ها جمع سالم دارند و برخی جمع مکسر. جمع اسم‌های زیر را بنویسید.

مهندس ..... تلمیذه ..... شهید :

جمع مکسر

جمع مکسر قاعده خاصی ندارد و باید از قبل مفرد و جمع کلمه مورد نظر را شنیده باشیم.

چند نمونه از وزن‌های مشهور جمع مکسر عبارتند از :

مفاعِل (مساجد)، أفعال (اشخاص)، فُعلاء (علماء)، تفاعیل (تفاسیر)،

فُعول (دروس)، فِعال (رجال)، فُعال (تجار)، فِعل (علل)، فُعل (غرف)،

أفِعلَة (أطعمَة)، فِواعِل (عواطف)، مفاعیل (مفاتيح) و .....

اکنون شما جمع مکسر این کلمه‌ها را بگویید.

وزیر ..... تعلیم ..... عبْد ..... حُکم ..... جارِحَة ..... صورة ..... مَعْبَد .....

اعراب

در کلاس سوم راهنمایی خواندید که :

فاعل مرفوع است. مثال : ذَهَبَ الطالبُ^③.

فاعل و مرفوع

مفعول منصوب است. مثال: شَرِبَ الطِّفْلُ المَاءَ.

مفعول به و منصوب

مبتدا و خبر هر دو مرفوع هستند. مثال: العلم مفید.

مبتدا خبر

و مرفوع و مرفوع

اکنون شما اعراب کلمات جمله‌های زیر را معلوم کنید.
ذَهَبَ الطِّفْلُ. قَرَأَتِ الطَّالِبَةُ القُرْآنَ.

فَتَحَ المَعْلَمُ الكِتَابَ فِي الصَّفِّ.

علامت رفع : ؕ، ؕ

علامت نصب : َ، ِ

علامت جر : ِ، ٍ

علامت جزم : ُ

اسم اشاره به نزدیک

	این دانش آموز	هَذَا الطَّالِبُ
	این دو دانش آموز	هَذَانِ الطَّالِبَانِ - هَذَيْنِ الطَّالِبَيْنِ
	این دانش آموزان	هَؤُلَاءِ الطُّلَّابُ
	این دانش آموز	هَذِهِ الطَّالِبَةُ
	این دو دانش آموز	هَاتَانِ الطَّالِبَتَانِ - هَاتَيْنِ الطَّالِبَتَيْنِ
	این دانش آموزان	هَؤُلَاءِ الطَّالِبَاتُ

اسم اشاره به دور

	آن دانش آموز	ذَلِكَ الطَّالِبِ
	آن دانش آموزان	أُولَئِكَ الطُّلَّابُ
	آن دانش آموز	تِلْكَ الطَّالِبَةِ
	آن دانش آموزان	أُولَئِكَ الطَّالِبَاتِ

بسیاری از کلمه‌ها در زبان عربی دارای وزن و حروف اصلی هستند. مثلاً همهٔ این کلمات دارای سه حرف اصلی «ح ک م» هستند.

حَاكِمٌ، مَحْكُومٌ، حَكِيمٌ، مُحَكِّمٌ، تَحْكِيمٌ، اسْتِحْكَامٌ، حُكْمَاءٌ، أَحْكَامٌ، حِكْمَةٌ همهٔ این کلمات

دارای سه حرف اصلی «ع ل م» هستند.

عَالِمٌ، مَعْلُومٌ، عَلِيمٌ، تَعْلِيمٌ، تَعَلَّمَ، مُعَلِّمٌ، اسْتِعْلَامٌ، عِلْمَةٌ، أَعْلَمُ

اکنون به این کلمه‌ها توجه کنید :

مَحْكُومٌ، مَعْلُومٌ، مَنصُورٌ، مَجْبُورٌ، مَكْتُوبٌ، مَفْتُوحٌ، مَأْمُورٌ، مَحْمُودٌ

همهٔ کلمات بالا بر وزن «مَفْعُولٌ» هستند.

مثال‌های دیگر :

عَابِدٌ، رَافِعٌ، شَاهِدٌ، قَادِرٌ، وَاصِلٌ، خَالِقٌ، صَادِقٌ بر وزن فاعِلٍ

انْقِطَاعٌ، انْقِرَاضٌ، انْبِسَاطٌ، انْكَسَارٌ، انْصِرَافٌ، انْهَادٌ بر وزن انْفِعَالٍ

ستون رمز

		ف	
		ل	
		م	

رمز را این جا بنویسید :

التمرين الأول

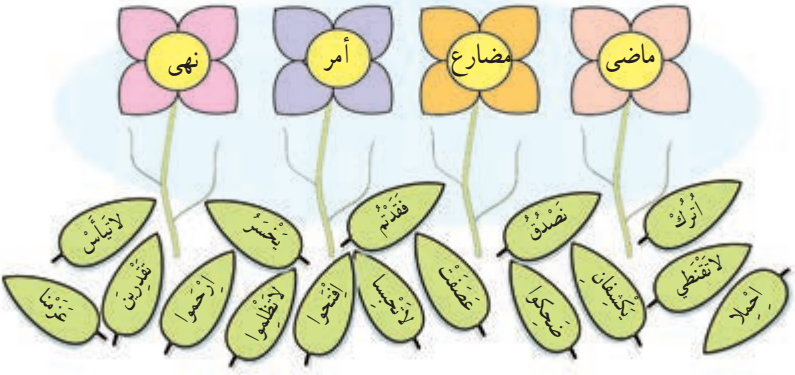
أكمل الجدول التالي ثم أكتب الرمز في المكان

المناسب :

- ١- كليلد
- ٢- عبادت كن (للمؤنث)
- ٣- جمع «عليم»
- ٤- فرمان می دهند (للغائبات)
- ٥- زن
- ٦- جمع «رُكن»

التمرين الثاني

ترجم الأفعال التالية ثم اجعل كل فعل في مكانه المناسب :

التمرين الثالث

اجعل في الفراغ فعلاً مضارعاً للثي :

- ١- ﴿... الْحَقُّ بِالْبَاطِلِ﴾ (تَلِسُونَ)
- ٢- ﴿...، إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾ (تَحَزُنُ)
- ٣- ﴿... هَذِهِ الشَّجَرَةَ﴾ (تَقْرَبَانِ)

التدريب الرابع

أكمل الجدول التالي:

منهى (از مضارع مخاطب)	منهى (مضارع)	مضارع	منهى (ماضى)	ماضى
....	....	يَتَعَبُ	....	تَعَبَ (خسته شد)
....	....	....	ما شَرِبَتْ	....
....	....	يَصْرُخُنَ فرياد می زنند	....	....

التدريب الخامس

أكتب كل كلمة في مكانها المناسب من الجدول ثم اذكر مفردتها:

والدِّينِ، أيام، مسؤولين، جَنَّتَانِ، عالمات، صادقين، صالحات، بحرَيْنِ، علوم، خاشعون،
فراشات، عباد.

المفرد	جمع التكسير	المفرد	الجمع السالم	المفرد	المثنى

التَّمْرِيبُ السَّادِسُ

إجعل في الفراغ ضميراً مناسباً:

التَّمْرِيبُ السَّابِعُ

عَيِّنْ إعراب الكلمات التي أُشير* إليها بخطّ:

أَللَّهُمَّ، ... قَوْلِكَ حَقٌّ وَ وَعَدُّكَ صِدْقٌ .

﴿ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ﴾

مبتدأ	خبر	فاعل	مفعول	مجرور بحرف الجر

التَّمْرِيبُ الثَّامِنُ

عَيِّنِ التَّرْجِمَةَ الصَّحِيحَةَ:

١- لَا تَبْخَثُوا عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ .

در مورد عیب های مردم بحث نکنید.

در جست و جوی عیب های مردم نباشید.

٢- ﴿ اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾

خداوند می داند و شما نمی دانید.

خداوند می داند و آنها نمی دانند.

٣- ﴿ ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ ﴾

رکوع و سجود کنید و پروردگارتان را بپرستید.

رکوع و سجود کردند و پروردگارشان را پرستیدند.

در ترجمه، توجه به نکات زیر- که در سال‌های قبل خوانده‌ایم - ضروری است.

- ۱- اسمیه یا فعلیه بودن جمله
- ۲- فعل و صیغه آن (ماضی، مضارع، امر، غایب، مخاطب، متکلم)
- ۳- ضمائر
- ۴- اسم‌های اشاره
- ۵- سؤالی و یا منفی بودن جمله
- ۶- تشخیص فاعل و مفعول
- ۷- تشخیص مفرد یا مثنی و یا جمع بودن اسمها

با توجه به مطالب گفته شده، غلط‌های ترجمه‌های زیر را پیدا کنید و صحیح آنها را بنویسید:

- ۱- ﴿اَكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ﴾ ۴- يَسْمَعُ اللَّهُ نِدَاءَ الْمَظْلُومِينَ .
برای ما در آن دنیا و آخرت نیکی را می‌نویسم. خدا صدای ستمدیدگان را شنید.
- ۲- ﴿رُجِّعِي إِلَىٰ رَبِّكَ﴾ ۵- ﴿لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾
به سوی پروردگارتان باز گردید. جز خدا را عبادت نمی‌کنید.
- ۳- ﴿سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا﴾
خداوند پس از سختی آسانی قرار داد.

صفحه «کارگاه ترجمه» به منظور توجه و اهتمام بیشتر به موضوع تقویت قوه درک و فهم متون عربی و آشنایی با اصول ترجمه و نکته‌های مهم آن فراهم شده است.

الف

با توجه به زمان و صیغه فعل‌های مشخص شده، جاهای خالی را پر کنید :

- ۱- قَالَ : ﴿ اُخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴾ . (جحر / ۳۴) .
گفت : از این [مقام] ..... که تو رانده شده‌ای .
- ۲- ﴿ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴾ . (رحمن / ۲۲) .
از هر دو [دریا] مروارید و مرجان ..... .
- ۳- ﴿ لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا ﴾ . (انفال / ۴۷) .
مانند کسانی نباشید که از خانه‌هایشان با حالت سرمستی ..... .

***

ب

حرکت آخر (اعراب) کلماتی را که زیر آنها خط کشیده شده، مشخص کنید :

- ۱- ﴿ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ﴾ (اسراء / ۸۱) . حق آمد و باطل از میان رفت .
- ۲- ﴿ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ ... ﴾ (توبه / ۲۶) . خدا آرامش خویش را بر پیامبرش و ... فرو فرستاد .
- ۳- ﴿ اللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴾ (بقره / ۹۵) . خداوند بر [حال] ستمکاران آگاه است .

فیه رها تہ نوجیم البلائہ

«العلم»

یا کُتِبَ،

العلم خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ .

***

العلم يَحْرُسُكَ^۲ وَأَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ . «حکم ۱۴۷»

● تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ ثُمَّ عَيِّنِ الْمُبْتَدَأَ وَالْخَبَرَ .

۱- الرَّحَابُ : ج رَحَب : کُستَره

۲- يَحْرُسُكَ : تو را حفظ می کند .